

[Indenrigsministeren]

Etik og medicinsk teknik. Den debat, der har været i de forløbne måneder om videnskabelige, lægelige og etiske spørgsmål, har vist, at der er en stor interesse i befolkningen for at debattere disse emner.

Når det er tilfældet, er det, fordi debatten er vigtig og føles nærværende for hver enkelt af os.

Mange mennesker er bange for den tekniske udvikling. Mange går så vidt, at de gerne så den stoppet. Men viden er nu engang nødvendig, hvis vi stadig vil forbedre den lægelige forskning og dermed vore muligheder for at behandle medmennesker eller gøre tilværelsen lettere for dem. Desuden kender denne diskussion ikke landegrænser. Forskningen foregår i alle lande omkring os, og vi skal ikke tro, at vi undgår at tage stilling til disse væsentlige menneskelige, etiske og videnskabelige spørgsmål.

Når denne debat kommer så stærkt nu, er det, fordi vi nu er nået til et punkt i den lægelige forskning, hvor vi kan nogle ting, som stiller nogle helt vitale spørgsmål, som vi må tage stilling til. Jeg har ikke dermed sagt, at vi skal være forskrækkede og bange og handle i panik eller fare ud med alskens forbud, men at vi skal tage denne diskussion nu, mens vi endnu har mulighed for at tage stilling til, hvad vi vil bruge teknikken til.

Alle kender vel angsten eller utrygheden over for de tekniske muligheder, som de færreste af os i virkeligheden har forudsætninger for at forstå den fulde rækkevidde af. Sagen er, at vi her har at gøre med teknikker, som kan medføre ændringer i vores arvemasse, eller som i det hele taget rejser spørgsmålet om, hvordan vi skal behandle det tidlige menneskelige liv. Begge disse problemstillinger fører uundgåeligt til en række fundamentale spørgsmål, som sjældent diskuteres i den almindelige politiske debat, men som ikke desto mindre er væsentlige for hver enkelt af os.

Disse teknikker rejser i større eller mindre grad problemer, som ikke kan løses inden for rammerne af den almindelige lægelige etik, således som den er nedlagt i lægeløftet og de øvrige regler, som forpligter lægerne til »god lægeskik«. Disse regler er i altafgørende grad styret af et hensyn til den enkelte patients ve og vel, men det karakteristiske for de teknikker, vi her har med at gøre, er netop, at de kan få konsekvenser af en sådan

rækkevidde, at patienthensynet alene ikke er tilstrækkeligt til at legitimere deres brug ubegrænset. Det gælder efter min opfattelse klarere, hvor der enten er tale om mulige indgreb i arvemassen – dvs. ved den såkaldte genterapi på befrugtede æg eller kønsceller og ved den prænatale diagnostik – eller hvor det drejer sig om, hvilken behandling vi skal give det tidlige menneskelige liv, især i forbindelse med forsøg på befrugtede æg og på fostre. I den sidste situation er der jo ikke nogen konkret patient, der kan give samtykke til forsøget.

Det er først og fremmest i disse situationer, at vi er nødt til at besinde os på, hvilket menneskesyn vi ønsker varetaget fremover i den måde, teknikkerne skal anvendes på. Heroverfor står så hensynet til den frie forskning, uden hvis resultater vi bl.a. inden for patientbehandlingen ikke havde nået det høje stade, vi har. Fremtiden er altså ikke alene noget, der kan skabe utryghed. Den rummer også muligheder for forbedret livskvalitet – endda med de samme teknikker som dem, der giver anledning til utrygheden. Men jeg tror, det er nødvendigt at forstå, at mangelen på relevant, seriøs debat om disse ting betyder alvorlige problemer *også* for forskningen. En uartikuleret nervøsitet for, »hvad de laver«, kan let skabe nogle konfrontationer, der vil være uheldige.

Det første, der skal gøres, er at (gen)skabe tilliden mellem den lægelige forskning og befolkningen, en tillid, som kan tjene som grundlag for en konstruktiv dialog.

For at få en afklaring af, om utrygheden er velbegrundet, eller i hvilken udstrækning vi må hilse disse nye teknikker velkomne som nyttige led i vor kamp mod sygdomme og lidelser, vi ellers ville stå magtesløse over for, blev høringen på rigshospitalet i november 1983 arrangeret og etikudvalget nedsat i april 1984. Udvalgets rapport, »Fremskridtets pris«, forelå i efteråret 1984 og har nu været ude til offentlig debat i små 6 måneder – en levende og engageret debat, som mange med meget forskellig baggrund har deltaget i.

Det sidste er ikke det mindst væsentlige.

Asger Baunbak-Jensen har i et indlæg skrevet: »I et demokratisk samfund udkrystalliserer den etiske bevidsthed sig gennem den folkelige debat, som den udfolder sig i politiske, kirkelige og faglige kredse. Men